

LEHDISTÖTIEDOTE nro 45/26

Luxemburgissa 24.3.2026

Unionin tuomioistuimen tuomio asiassa C-521/21 | Rzecznik Praw Obywatelskich (Yleisen tuomioistuimen tuomarin jääväminen)

Oikeusvaltio: sääntöjenvastaisuus tuomaria nimitettäessä ei sellaisenaan ole riittävä peruste katsoa, ettei kyseinen tuomari ole riippumaton, vaan kaikkien kyseisen tuomarin nimittämiseen liittyvien olosuhteiden kokonaisarviointi on tarpeen

Puolan tuomioistuinjärjestelmän uudistuksen yhteydessä perustetun kansallisen tuomarineuvoston osallistuminen tuomarin nimittämismenettelyyn sekä se, ettei valitsematta jääneillä ehdokkailla ollut käytössään tehokasta oikeussuojakeinoja, ei sellaisenaan riitä kyseisen tuomarin jääväämisen perusteeksi

Puolassa yksityisoikeudellisen oikeusriidan osapuoli vaati asiaa käsittelevän tuomarin jääväämistä, koska kyseisen tuomarin nimittämistä virkaansa oli esittänyt kansallinen tuomarineuvosto (jäljempänä KRS), joka uudessa kokoonpanossaan ei tarjonnut riittäviä takeita itsenäisyydestään suhteessa täytäntöönpano- ja lainsäädäntövaltaan. Unionin tuomioistuin muistuttaa, että kansallisten tuomioistuinten on voitava jääväämistä koskevassa menettelyssä arvioida tuomareiden nimittämismenettelyn lainmukaisuutta ja tutkia, täyttävätkö kyseiset tuomarit unionin oikeuteen perustuvat vaatimukset. Unionin tuomioistuimen mukaan etukäteen laillisesti perustetun tuomioistuimen vaatimuksen täyttymisen voivat saattaa kyseenalaiseksi vain sellaiset sääntöjenvastaisuudet, jotka luonteeltaan ja vakavuudeltaan ovat sellaisia, että ne yhdessä arvioituna aiheuttavat todellisen vaaran siitä, että muut valtiovallan käyttäjät voivat puuttua nimittämismenettelyyn, ja voivat aiheuttaa yksityisissä perustellun epäilyn asianomaisen tuomarin riippumattomuudesta ja puolueettomuudesta. Ne seikat, että KRS uudessa kokoonpanossaan osallistuu nimittämismenettelyyn ja että valitsematta jääneillä ehdokkailla ei ole käytössään tehokkaita oikeussuojakeinoja, eivät erikseen tai yhdessä ole riittävä peruste asianomaisen tuomarin jääväämiseksi.

Asianosainen yksityisoikeudellisessa oikeusriidassa tuomioistuimessa Puolassa vaati asiaa käsittelevän tuomarin jääväämistä, koska hän katsoi, ettei kyseisen tuomarin nimitys ollut pätevä.

Tämä näkemys perustui siihen, että kyseistä tuomaria oli esittänyt tuomarinvirkaan KRS uudessa kokoonpanossaan, joka perustui Puolan oikeuslaitoksen uudistukseen, joka oli ongelmallinen tuomioistuinten riippumattomuuden takeen ja oikeusvaltioperiaatteen kannalta. Unionin tuomioistuin oli nimittäin katsonut, että kyseisen elimen koostumus oli ristiriidassa Puolan oikeuden perustuslaillisten perusperiaatteiden kanssa ja että se ei tarjonnut muun muassa unionin oikeudessa edellytettyä riippumattomuuden ja puolueettomuuden takeita.¹ Lisäksi Puolan oikeudessa kansallisia tuomioistuuksia kielletään arvioimasta tuomarien nimittämismenettelyn lainmukaisuutta. Tätä kieltä sovelletaan Puolan ylimmän tuomioistuimen ylimääräistä valvontaa ja julkisia asioita käsittelevään jaostoon, vaikka kyseinen jaosto on ainoa tuomioistuin Puolassa, joka on toimivaltainen käsittelemään tuomarin puutteelliseen riippumattomuuteen perustuvia jääväämisvaatimuksia ja tuomarinvirkaan nimittämistä koskevassa menettelyssä valitsematta jääneiden ehdokkaiden tekemiä valituksia. Lisäksi tämä jaosto koostuu myös tuomareista, jotka on nimitetty KRS:n uudessa kokoonpanossaan tekemistä ehdotuksista.²

Jääväämisvaatimusta käsittelevä tuomioistuin on kääntynyt unionin tuomioistuimen puoleen. Se haluaa tietää, voidaanko

unionin oikeudessa³ tarkoitettuna etukäteen laillisesti perustettuna riippumattomana ja puolueettomana tuomioistuimena pitää ratkaisukokoonpanoa, jossa on yksi tuomari, joka on nimitetty sellaisen menettelyn päätteeksi, johon KRS uudessa kokoonpanossaan on osallistunut ja jossa valitsematta jääneillä ehdokkailla ei ole ollut käytössään tehokkaita oikeussuojakeinoja.

Unionin tuomioistuin muistuttaa, että tuomarien nimittämismenettely kuuluu takeisiin, joilla voidaan estää tuomarien riippumattomuuden ja puolueettomuuden kaikenlainen heikentäminen. Näin ollen **kansallisten tuomioistuinten on voitava tutkia nimittämismenettelyn lainmukaisuus sekä se, täyttääkö asianomainen tuomari etukäteen laillisesti perustetun riippumattoman ja puolueettoman tuomioistuimen vaatimuksen.**⁴

Unionin tuomioistuin täsmentää lisäksi, että etukäteen laillisesti perustetun tuomioistuimen vaatimuksen täyttymisen voivat saattaa kyseenalaiseksi vain sellaiset sääntöjenvastaisuudet, jotka luonteeltaan ja vakavuudeltaan ovat sellaisia, että ne yhdessä arvioituna aiheuttavat todellisen vaaran siitä, että muut valtiovalan käyttäjät voivat puuttua nimittämismenettelyyn, ja voivat aiheuttaa yksityisissä perustellun epäilyn asianomaisen tuomarin riippumattomuudesta ja puolueettomuudesta. Jäävämisvaatimusta käsittelevän kansallisen tuomioistuimen on siten **arvioitava kaikkia kyseiseen nimitykseen liittyviä olosuhteita tietääkseen, voivatko ne herättää yksityisissä tällaisia epäilyjä.** Unionin tuomioistuin kuitenkin katsoo, että ne seikat, **että KRS uudessa kokoonpanossaan osallistuu nimittämismenettelyyn ja että valitsematta jääneillä ehdokkailla ei ole käytössään tehokkaita oikeussuojakeinoja, eivät – erikseen tai yhdessä arvioituina – ole riittävä peruste asianomaisen tuomarin jäävämiseksi.**

Lopuksi unionin tuomioistuin toteaa, että jotta voidaan palauttaa yleisön luottamus oikeuslaitokseen ja varmistaa toimivallanjoon periaatteen noudattaminen, **Puolan on otettava käyttöön oikeussääntöjä, jotka tuomareiden nimittämismenettelyssä tehtyjen sääntöjenvastaisuuksien luonne ja vakavuus huomioon ottaen mahdollistavat sen, että tuomarinvirkaan sääntöjenvastaisesti nimitettyjen henkilöiden edellytyksiä jatkaa tehtäviensä hoitamista voidaan arvioida.**⁵

HUOMAUTUS: Ennakkoratkaisupyyntö antaa jäsenvaltioiden tuomioistuimille mahdollisuuden esittää käsiteltävänä olevassa asiassa unionin tuomioistuimelle kysymyksiä unionin oikeuden tulkinnasta tai unionin toimen pätevyydestä. Unionin tuomioistuin ei ratkaise kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevaa oikeusriitaa. Kansallisen tuomioistuimen tulee ratkaista asia unionin tuomioistuimen ratkaisun mukaisesti. Unionin tuomioistuimen ratkaisu sitoo samalla tavoin muita kansallisia tuomioistuimia, joiden käsiteltäväksi saatetaan samankaltaisia kysymyksiä.

Tämä on tiedotusvälineiden käyttöön tarkoitettu epävirallinen asiakirja, joka ei sido unionin tuomioistuinta.

Tuomion [koko teksti ja siitä mahdollisesti laadittu tiivistelmä](#) julkaistaan CURIA-sivustolla tuomion julistamispäivänä.

Lisätietoja: Jarosław Zasada ☎ +352 4303 2793.

Kuvia tuomion julistamistilaisuudesta on saatavilla [Europe by Satellite](#) -sivustolla. ☎ +32 2 296 4106.

Pysykää kuulolla!

¹ Ks. vastaavasti unionin tuomioistuimen 15.7.2021 antama tuomio komissio v. Puola (Tuomareita koskeva kurinpitojärjestelmä) [C-791/19](#) (ks. lehdistötiedote [nro 130/21](#)).

² Tuomio 21.12.2023, Krajowa Rada Sądownictwa (Tuomarinvirassa jatkaminen), [C-718/21](#) (ks. lehdistötiedote [nro 206/23](#)).

³ SEU 19 artiklan 1 kohdan toinen alakohta ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artikla.

⁴ Unionin tuomioistuin on 5.6.2023 antamassaan tuomiossa komissio v. Puola (Tuomareiden riippumattomuus ja yksityiselämä) [C-204/21](#) (ks. myös lehdistötiedote [nro 89/23](#)) muun ohella katsonut, että Puola ei ole noudattanut unionin oikeuden mukaisia velvoitteitaan, kun se on kieltänyt kansallisia tuomioistuimia tutkimasta näiden vaatimusten noudattamista.

⁵ Yli 3 000 tuomaria eli noin 30 prosenttia Puolan tuomareista on nimitetty KRS:n uuden kokoonpanon esityksestä, ja tämän elimen riippumattomuudesta on perusteltu epäilyjä.